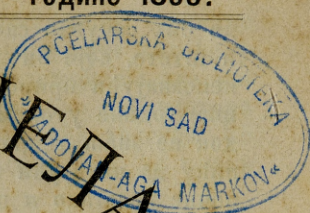

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 3.	Изази једанпут месечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година IV.
--------	------------------------	--	---------------

Прва пракса за почетнике.

(Пише Ђорђе Коларовић.)

(Свршетак).

5. Које су кошнице за почетнике боље, плетаре или ђерзонке?

Ово је питање за почетника у пчеларству врло важно, па треба да је сваки ко пчеларити мисли, са тим питањем на чито; за то ћемо око њега мало дуже забавити.

Неки пчелари не само наши него и страни, још и данас упорно тврде, да је боље пчеларити са старим плетарама него са ђерзонкама, а као разлоге наводе: 1.) Што пчеларење са плетарама не захтева толико знања. 2.) Јестиније је него пчеларење са ђерзонкама. 3.) Не треба толико времена ни посла око плетара колико око ђерзонака. 4.) Што пчеле у плетарама боље презиме и боље се роје; а уз то се и од њих може лепа корист извадити.

Сваки посао кога ће човек да ради, мора разумети, ако неће да му буде труд залуд; природно је дакле, да мора разумети како се пчелари са ђерзонкама. За то сам у намери

да бих сачувао сасвим неуког почетника од многих неугодности и штете, које би му пчеларење са ђерзонкама нанети могло, непознајући природу пчелињу и живот пчелињи, написао прошле године у овом листу чланак: „не пчелари са ђерзонкама, док не знаш теорије пчеларства.“ Тамо сам препоручио почетнику да читајући и проучавајући природу пчелињу, упоредо почне полагањем и пчеларити али са плетарама. Тиме нисам хтео рећи, да почетник за увек остане на пчеларењу са плетарама, него само дотле док не проучи теорију пчеларства и ближе се упозна са пчелом.

Да нам и плетаре могу донети лепе користи, нико не може порећи, али да плетара што се користи тиче, не може се мерити са ђерзонком, опће је познато. Истина и са плетарама се да рационално пчеларити, као што нам је г. главни уредник овога листа својим чланком „Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама“ показао; али из тих чланака могли смо научити и увидети и то, да је пчеларење са плетарама и за вешта пчелара много теже него пчеларење са ђерзонкама; увидели смо да треба више времена трпељивости, те да има много више кубуре онај, ко хоће да рационално са плетарама пчелари, него онај ко ради са ђерзонкама, из којих може саће по вољи vadити и у сваки кутић кошнице завирити.

Пчеларити са ђерзонкама значи радити на сигурно, а пчеларити са плетарама значи у више прилика ослабљати се на слушај и срећу.

Да би упознали пробитачности које нам ђерзонка пружа, те увидели са којом је кошницом — плетаром или ђерзонком — боље пчеларити, навешћу ово:

1.) Најзнатнија врлина ђерзонке је то што је саће њезино покретно т. ј. сваки сат стоји у своме оквиру, те га пчелар може по вољи vadити и све лепо и тачно разгледати.

2.) За то је ђерзонци врло лако легло проширити или ограничити.

3.) Матицу ухватити, додати или одузети.

4.) Поред ђерзонке дошло је у потребу и вештачко саће, којим се олакшава пчелама сплан труд, сиречава размножавање трутова, а пчелар долази до лена саћа и меда.

5.) Са ђерзонком престало је гушење пчела, и муљање саћа.

6.) Сваку махну и недостатак па и болест, лако је у ђерзонци опазити и лечити.

7.) Појачавање и изједначавање кошница изводи се без по муке.

8.) Ако се хоће, може се пустити да се природно роје; тада ће нам дати лепе и врло јаке ројеве, истина не толико колико плетаре, али зато много јаче ројеве, и један јак рој вреди више него пет слабих.

9.) Ко пчелари са ђерзонкама, не мора дангубити чекајући

по два месеца на природне ројеве, већ може своје кошнице вештачки изројити. Може дакле имати одређене сате кад ће у пчелињаку радити, а не мора као онај код плетара по два месеца, од јутра до мрака у пчелињаку лежати. Ако око плетара нема посла колико око ђерзонака, али је тим већа дангуба. Ко пак хоће да са плетарама рационално пчелари, тај ће имати више посла него онај око ђерзонака.

10.) Ђерзонке, особито оне положене, много је лакше и сигурније преносити за бољом пашом, него плетаре.

11.) Пчеле у ђерзонкама исто тако добро презиме и легло добро напредује, као и у плетарама, само ако их пчелар као што треба спреми за зиму. Да како да и међу ђерзонкама има разлике.

Све ово што сам навео учинио сам с тога, да нов пчелар расуди, који је начин пчеларења бољи; но тиме нећу да кажем, да пчелар почетник одмах удари у пчеларење са ђерзонкама, а још мање да одмах ђерзонке купује. Напротив, свакоме почетнику бих препоручио, да за преседе купује обичне наше плетаре, па ројеве из њих нека стреса у ђерзонке. Пресељавање ђерзонке, не би никоме саветовао.

Почетник нека проучавајући теорију пчеларства почне пчеларити са плетарама па постепено нека прелази од старог новоме пчеларењу са ђерзонкама.

Ко нема згодна места, времена и воље за хватање природних ројева, тај може када је стекао потребита знања и извештио се правити вештачке ројеве, прећи сасвим на пчеларење са ђерзонкамз; ко пак има времена и места или свога чувара, томе би свагда препоручио да држи поред ђерзонака и плетаре.

6. Са којом ђерзонком почетник да пчелари?

Не давно сам читао у једним пчеларским новинама, где неки пчелар одговарајући на истакнуто у натпису питање, каже: да не треба пчелару почетнику препоручивати или натуравати ни једну врсту ђерзонака, него треба оставити да сваки себи изабере кошницу. Исти писац саветује: да нови пчелар набави ђерзонака разна система и конструкције па ону од свију да задржи и са оном да пчелари, која му се најбоље свиди.

Ја овако што не би никоме препоручио, јер то може чинити само онај, ко има новаца за бацање. Куповати по скупе новце кошнице разна система са оквиринама разне величине, па после једну задржати а остале из пчелињака избацити или их све задржати па с њима непрестано очи водити, не би било ни најмање рационално.

Данас има врло много врсти ђерзонака, но у главном деле се на ђерзонке усправљене и положене. Усправљене се отварају са стране или од остраг, те према томе се и саће из ње вади пљоштимице или сечимице. Положене пак ђерзонке отварају се од горе и са стране а саће се вади од горе. — Оба система

имају своје присталице, и данас се пчелари са усправљеним и положеним кошницама. За вешта пчелара добре су и једне и друге, но питање је: са којом ђерзонком да пчелари почетник?

Пошто сам и сам био почетник, те радио и гледао како се ради око ђерзонака усправних и положених; даље, пошто знам како почетник зебе кад први пут руку у кошницу пружи; — осим тога, пошто знам да нико није рад велик капитал у пчеларење уложити, док од њега колику толику корист не види; то не могу пчелару почетнику ни једну кошницу топлије препоручити него американку проф. Јована Живановића. Ову кошницу могу без зазора препоручити:

1.) Што ваљда ни једна ђерзонка није јефтинија од ње, а уз то најлакше ју је направити. 2.) И најнервознији почетник, брзо ће се охрабрити, јер радећи око ње, пчеле те најмање боду. 3.) Пошто је мало пчелара, који не би морали пренашати своје кошнице за пашом; ова је кошница као наручена за тај посао. 4.) Са овом кошницом и мало вешт пчелар постићи ће леп успех. 5.) Конструкција ове кошнице и величина оквира јамче, да се у свима крајевима где наш народ живи може успешно пчеларити, јер су оквири велики да пчеле на њима и најдужу зиму сретно прекужити могу.

Да је ова кошница најбоља за почетнике види се и по томе, што су многи пчелари, који су долазили на тај пчелињак, са уживањем гледали како се око американке проф. Ј. Живановића брзо и лако ради; те ради тога ђерзонке других система — са којима су већ пчеларити почели — напустили, а прихватили американку проф. Ј. Живановића, — а познајем више пчелара који би сутра пчеларили са американком Ј. Живановића, само кад би се својих кошница опростити могли, у које су новац уложили.

Право о пчели.

Написао Др. Жарко Миладиновић.

(Наставак.)

Како се види, главни део законодавства старосрпског лежи у Душановом Законнику, па с тога нам ваља исти разгледати. Душанов Законик носи званичан натпис „Законк благочерног Цара Стефана“, а издан је 1349. и 1354., а те 1354. године увршћене су у Законик све заповести издане између год. 1349. и 1354. у облику хрисовуља или наредбе. Душанов Законик не само да је важан због својих посебних устанаова, већ он заслужује пажње и због свог увода, јер се из њега види, како је закон тај постао. Згодно о томе примећује др. Н. Крстић, кад каже:

„Увод овај у Законик врло је важан за прошли живот наш, из њега дознајемо државни строј, дознајемо, ко је у држави српској учествовао у законодавној власти, јер ако Законик овај по наслову своје и зове се: „Законь благочрнпаго Цара Стефана“, ипак из увода горњег видимо, да законе ове није сам цар донео и поставио, него да је он то учинио с црквеним и грађанским властима и великима и малима. То ће рећи, да је Душанов Законик донесен на сабору. И ако тај сабор није изгледао, као данас, већ је био сталешки, ипак се узети мора, да је то врло велики напредак био у државном и законодавном правцу.“

Душанов Законик садржи према издању Ст. Новаковића 201 чланак, а садржај му је разноврстан, јер има установа приватноправних, јавноправних, полицијских, казних, па и установа о судском поступку.

Прво говори о *цркви* и црквеним предметима, а о томе расправљају 38 чланака. За тим долази на ред *баштина*, чиме се баве 9 чланака (чл. 39—47.) Иза тога се прелази на лична права и дужност властела (чл. 48—51.)

То до сада је још прилично распоређено, да како према тадањем времену, но после тога долази ређање без икаква прегледа и свезе. Чл. 52 говори о јемству и одговорности куће у кривичним стварима, чл. 53. и 54. о казним чинима (о силовању и блуду), чл. 55. о увреди властелина, чл. 56. о судском поступку, а нарочито о том, како треба позивати на суд властелина.

Чл. 57—61. расправљају о разним пословима јавнога права; чл. 62. говори поново о позивању великог властелина на суд. Чл. 63—73. говоре такођер о предметима јавнога права и судбеном поступку. Ту се говори о праву т. зв. кефалија наспрам грађана, о ослобођењу сиротног женскиња од дужности работа, о праву попова на земљу и храну, о начину заступања куће у парници, о подели терета међу меропсима и отроцима, о меропашким дужностима, што се работе тиче, о забрани саборског (неплемићког) збора, о бројању кућа по имању, о одговорности куће за кривце и погрешке, о потреби, да се на двору цареву чини правда сваком невољном осим отрока властелинских и о заступању сироте у парници.

Чл. 74—77. говори о *пациштима*, а у чл. 78—80. расправља се о земљама и међама сеоским. У свези са тим установама је и чл. 81., који говори о томе, коме припадају планине. У чл. 82. прописују се дужности главних планинских становника и путника, Влаха и Арбанаса, а чл. 83. говори о томе, шта да се ради, кад би се у препору ради какве земље изнехл два царска писмена као докази својине. У чл. 84. до 117. говори се испреплетано о казном и грађанском парничном поступку. У чл. 118—122. говори се о наредбама о трговцима, којима је извор у српскодубровачком уговорном праву; у чл. 123. реч је

о Сасима, тамошњим рударима у српској држави, и о горосечи за потребу њихових тргова (варошица). У чл. 124—127. потврђују се освојеним градовима њихове повластице, затим се за све градове укида право било ма чијег у граду и наређује се јемство околине градеке за оно, што би се украдо или отело у околини градској и најпосле се установљује, ко ће називати или оправљати, што би се на граду срушило или покварило.

У чл. 128. се говори о општој помоћи, што ју је дужан био сваки цару чинити, кад би имао сина да жени или би имао крштење или би хтео што да зида. У чл. 129—132. и 135. говори се о разним потребама и пословима на војсци, а у чл. 133. стављена је установа о страним посланицима и о ономе, што им се по дужности чинило, а чл. 134. говори о таксама, које су даване за царска баштинска писма.

Тиме се завршује рад законодавни од год. 1349. То је по речима Ст. Новаковића *Први Законик*.

Други Законик почиње са 136. чланком, где се говори, шта да се ради, кад негде дође царска наредба, а није могућно да се изврши. Чл. 137. ослањајући се на чл. 124. проширује поменуте повластице и на остале градове, а тиме још више утврђује вредност повластица градских. Чланком 138. опет забрањивала се злоупотреба против хрисовуља, те додавање и измењивање у изворном писму истих.

Чл. 139—144. говоре о наредбама против злоупотреба права или власти. У чл. 145—150. реч је о наредбама царским против разбојништва и крађе, а чл. 151—154. говоре о *пороти*, где се нарочито утврђује ранији закон краља Милутина о *мешовитој пороти*. У чл. 155—156 донесена је одредба о приселицама,* о којима је реч била и у чл. 57. и 125. првог законика, те укида приселицу за читаву државу.

Чл. 157—160. изричу наредбе и јемства за безбедност путника и трговаца.

Чл. 161—167. говоре и опет о судском, грађанском и казненом поступку.

Чл. 168—170. расправљају о златарима. Чл. 171. говори о сукобу између законика и царске наредбе, те решава у корист првога, те с тога и наређује чл. 172., да се судија има једино Законика држати. Чл. 173. одређује, да сваки јемчи и одобрава за крадљивцаи ли разбојника, ако би га у Двор довео, а чл. 174. говори о земљама оптерећеним работима, те да се могу и оне уступити другоме, али да се радник мора обвезати лично господару, јер иначе уступање не вреди ништа. У осталих 12 чланака, а то је у чл. 175—186., јесте реч поново о судском поступку.

* *Приселица* је право на стан и храну.

Чл. 187—201. расправљају разне ствари, тако о конаку цара и царице, о глобарима, станарима, псарима и коњушарима царским, жиру, јемству за царске свиње, о злочинима, које цар суди, о своду,* о глобама наплаћеним од црквених људи, о наредби, да жене изузевши царицу и краљицу не могу у цркви ноћивати, о потребним одобрењу епископском за калуђерење, о травини, о роковима за плаћање царског дохотка, о ненакнадљивости липсалог коња, о налади, кад би се догодило, да се прими накнада за кречалог коња и најпосле о ровашењу меропса, који би побегао. —

То је укратко сав садржај Душановог Законика и из прегледа овог види се, да је тај Законик разноврстан, те о врло разним предметима говори, па поред свега тога нема у читавом том доста опсежном Законику нигде речи о пчели и пчеларству, а у ово доба је било српско пчеларство врло развијено, како нам то врло лепо предочује наш први српски пчелар и научењак у теоријском и практичном пчеларству код Срба проф. Јован Живановић у својој врло познатој књизи „Српском Пчелару“, где нарочито о пчеларству у Срба ово говори: „Из једног места у Monumenta Serbica, које спомиње и Чед. Мијатовић у Гласнику XXXVII. у својим студијама за историју српске трговине, види се, да су и Срби давали десетак од уљарења. Царица Јевдокија — вели Чед. Мијатовић — стављајући богородичину цркву у Архиљевици под Хиландар год. 1379. наређује, да људи настањени на баштини архиљевачке богородице „есн да даю цркви овьчин десетакъ, трьшчани и да даю на зьвгарь 9. кьбле жита.“ Из овога се места види, да су Срби и од уљарења давали десетак. Такође се види, да су десетак давали, и из гореспоменутога писма краља Дечанскога: „Кто има оулианикь, да даје празникоу светиле богородице оули: кто ли не да, а има, да оузме попу самь.“ Из Светостефанске хрисовуље краља Милутина видимо, да су морали давати пету трмку: „Пета трмка прьзь лѣто разькь попа свакомоу да се узинмаа.“ На послетку се види, да су Срби јако пчеларили, и отуда што се у Србији са пчеларења добивало воска толико, да су њиме не само цркве и манастири у земљи могли намирити своје потребе, него се још восак извозио на странске тргове, као Млетке, и то с великом коришћу. А да се јако тражио мед и медовина у Србији, види се, што се све ово морало продавати оу оуцѣнкь. Али је било пчелара и од заната, који су уживали особита права. Држали су своје скуштине пчеларске двапут у години, на којима су већали о унапређењу пчеларења.

(Наставиће се.)

Свод је — по Ст. Новаковићу — начин доказивања при каквој год сумњи о својини, који се нарочито употребљавао при препорима о стоци.

Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама.

(Наставак.)

На три ствари гледа Линебуржанин при пренашању својих плетара, на стање народа, на добро учвршћено саће приткама и на добро оплетену, читаву плетару. При пренашању добро гледа пчелар како ће своје плетаре удесити, обмотати да не буде никакве штете. Линебуржанин ће лета на својим плетарама зачушити мокром маховином, а уста ће од плетаре покрити засторком ријетким, да може боље ваздух продирати у кошницу. На сва четири краја од засторка привезан је чавао, који се прибоду у плетару кад се уста плетаре засторком покрију. Тако засторцима покривене плетаре понамјештају се на кола за пренашање удешена. На једна кола натоваре по осамдесет плетара. Кад лет пчелињи стане, одмах се лета на плетарама мокром маховином зачуше, засторцима уста од плетара обвију, на кола понамјештају и прене се полако на пут. Кад се једно сто коракљаја с колима одмакну, опишаће пчелар да нијесу засторци угријани. Ако су засторци угријани, онда је опасност ту, да се пчеле не погуше, за то ће пчелар с колима стати и засторке скинути са плетара. Пчеле ће појурити напоље, разићи ће и споља по плетарама, али не ће одлетјети од своје кошнице, јер је мрак. Сад ће пчелар полако предузети пут даље. Ако се не може стићи те ноћи до одређеног мјеста, пчелар ће скинути своје плетаре с кола, поставиће их на земљу даље од пута да не смета другима, отвориће лета и пчеле ће тај дан излијетати, а у вече ће опет своје плетаре натоварити на кола и продужити пут до одређеног мјеста. Осим тога гледа пчелар да му доцнији ројеви имају меда, јер се десет, кад пренесе своје кошнице на другу пашу, да удари киша на другој пашу, која пада по четрнаест дана. Ти би ројеви поумирали од глади за времена кишовитога кад се не би пчелар побринуо да им дода меда још прије него што је стигао на пашу. Без пренашања плетара на бољу пашу, с једне паше на другу, пчеларење у Хановеру не би се могло ни замислити, зато су Линебуршани врло вјешти у пренашању кошница, јер их по више пута преко прољећа и лета пренашају с једнога краја на други. Сваки пчелар, који је пренашао своје кошнице на бољу пашу, морао је опазити, да пчеле, кзко се понамјештају кошнице на бољој пашу, одмах с већом журбом и вредноћом излијећу на пашу. Онога часа како се кошнице поставе на своје мјесто и лета се отворе, излијећу пчеле са ванредном журбом на пашу, да пчелару мора одмах упасти у очи особито журап лет пчелињи. По свој прилици много трупцаће и прекомјерно једење меда изазива у пчела ванредан журап лет на другој пашу.

У Линебуршкој је познато, да пчеле, које нијесу три године дана пренашане на бољу пашу, добију ону најстрашнију болест, која се зове куга. По свој прилици за то, што у прољеће у њеким крајевима нема цвјетнога прашка, а он је храна, којом постаје тијело пчелиње. Без њега не може живјети пчела нити се може одржати о самом

меду. Без цвјетнога прашка не може се ни потребна количина отрова пчелињег створити у тијелу пчелињу. А пчелињи је отров потребан за конзервисање млијеча и меда. Пчелињи је отров антисептично средство и без њега прелази млијеч и друга храна пчелиња у врење, што чини добро земљиште за развијање куге.

Остављање кошница за пријесјед и узимљавање. Добро је узимљење кошница темељ пчеларењу, зато још преко љета пази на своје плетаре и посматра их, које су најбоље, у којима је најбољи лет, у којима су пчеле највредније. Линебуршанин не оставља првенце за пријесјед, јер су у њима маторе матице. За пријесјед оставља он другенце и трећенце, јер су у њима младе матице, имају много младих пчела, много има у њима залежених уљева, што у њима народ извађа само пчелиње саће. Ако нема доста за пријесјед другенаца и трећенаца, Линебуржанин оставиће за пријесјед маторке, јер и оне имају младе матице и доста младих пчела. Осим тога пчелар пази при избору кошница за пријесјед на ово: 1.) *На матицу.* Пчелар ће се освједочити, да у свакој кошници, коју оставља за пријесјед, мора бити матице. Докле је јаја и легла у пчелињим ћелицама, докле је увјерен да има матице у кошници. Али кад наступи септембар и легло се по саћу прореди, онда искусни пчелар пазиће на друге знаке, који казују има ли кошница матицу или је безматак. Тако ће познати пчелар има ли матице у кошници, ако кошницу преврне на пчеле у маси полагаано иду горе и не брује, ако је топло па пчеле излијећу и напоље и носе гаћице т. ј. цвјетни прах; ако не даду тућицама у своју кошницу. Али није доста освједочити се има ли кошница матице него треба се освједочити има ли добру матицу. Ако су све ћелице пчелиње испуњене једно до друго црвом, ако нема празних мјеста између уљева, ако нема рђавога прва између уљева пчелињих, онда су то знаци да је матица добра. Напријед смо казали да Линебуржанин гледа је ли матица млада у кошници, коју ће оставити за пријесјед, да ли је носила много јаја преко љета и да ли се друштво њезино одликовало вредноћом при сабирању меда. На све то гледа Линебуржанин при избору плетара за пријесјед.

2.) *На народ.* За зимовање остављају се само јаке кошнице народом. Ако је слабо друштво у кошници, не може да изведе топлоте за одржање своје, те се смрзне. Слаба кошница потроши зиме толико исто меда колико и јака, али се на прољеће види разлика велика између слабе и јаке кошнице у леглу и сабирању меда. Ако пчеле добро покривају све саће, онда ће тако друштво добро презимити и јако изаћи на прољеће.

3.) *На мед и рђу.* Ако је кошница прецуна меда, не ће је пчелар оставити за пријесјед, јер у прољеће неће матица имати гдје да носи јаја и така кошница даће мале ројеве. Које кошнице опет имају мало меда, не смију се такође оставити за пријесјед. Дакле у средњу руку које имају меда и то 20—25 фунти, те Линебуржанин остављају за пријесјед. Те ће добро презимити и матица ће имати у таким кошницама да на прољеће носи јаја и друштво умножава,

које ће дати јаке ројеве. У рђавим ће годинама тешко наћи таквих кошница за пријесјед, у којима ће бити доста меда до маја мјесеца, за то Линебуржанин оставља за пријесјед и такве кошнице, које не ће имати доста меда до маја мјесеца. Ти ће пријесједи издржати до фебруара, а кад им у том мјесецу нестане меда, пчелар ће им пчеле искуцкати у друге кошнице празне, али које имају меда и које Линебуржани у резерви држе, о којима смо напријед говорили. Такве кошнице у пролеће врло добро напредују. Линебуржанин гледи да има у кошницама и рђе, које ће за пријесјед да остави.

4.) *На саће.* Ако је саће у плетари до пола изведено, ако саће није правилно изведено, ако у плетари има доста трутовскога саћа, така се кошница не ће оставити за пријесјед. Најбоља је кошница за зимовање, која је правилно саће извела до земље и у којој нема трутовскога саћа. Такође не узимају се за зимовање и за пријесјед, које имају врло старо саће. Бирају се само оне кошнице, у којима удара саће сјечмице на лето. За пријесјед узима Линебуржанин оне кошнице, у којима је саће од године и највише од двије године. У старом саћу залази се много рђе, па кад би се такве кошнице остављале за пријесјед, давале би мале ројеве. Најбоље су за презимљење оне кошнице, у којима је саће од једне године, у које је саће једанпут матица већ легла.

5.) *На кошницу.* Старе, шанатне кошнице нијесу за зимовање особито гдје се кошнице пренашају на бољу пашу. Нијесу добре за зимовање ни врло мале ни врло велике.

Ако кошница нема доста меда за зимовање, а пчелар нема кошница без пчела, али са саћем и медом у резерви, онда мора у јесен прихрањивати. Линебуржанин прихрањује своје пчеле само медом. Он не ће да зна ни за какве сирупове ни друге сурогате. Он зна да је за пчелу мед. Он од пчела живи, пчеле су му капитал, зато мора часигурно с њима радити, зато не смије их прихрањивати ничим другим него медом.

У зиму пред свако лето долази даска, да не би сунчани зраци изазивали пчеле на излет. У фебруару кад матица већ носи јаја, утопљавају Линебуржани своје кошнице. Доље их крпама и ужетима обмотају да не иде хладноћа у кошницу. Већина пчелара држи своје кошнице и зими на највећој хладноћи напољу.

(Свршиће се.)

„Српска пчеларска задруга у Руми.“*

* * На јесенској жупанијској скупштини жупаније сремске држаној у Вуковару 10. (22.) новембра о. г. донео је предлог управитељ манастира Врдника Раванице о. Сергије Попић, да

* Ми ћемо од сада стално доносити под рубриком све оно што се тиче овога нашега друштва.

се замоли велеславна кр. жупанијска област да изволи позвати подручне котарске области да основне школе у својим котаревима у Српску пчеларску задругу упишу и при свакој школи из опћинских средстава школски пчелињак подигну. Скупштина је једногласно закључила да се овај предлог одступи кр. жупанијској области а велеможни господин Драгутин Брњић кр. поджупан обећао је, да ће радо горњи предлог препоручити свима опћинама у колико ови исеу већ чланови од којег већ постојећег друштва. Мило нам је што смо бар овом приликом уверили се из речи самога кр. поджупана када је предлагачу одговарао: да пчеларство у Сријему лепо напредује и да заслужује сваке пажње.**

* * * Сваки српски пчелар треба да је члан Српске пчеларске задруге у Руми. Помагати племенита и корисна друштва дужност је свакога, који год може помагати. Српска пчеларска задруга је врло корисно и врло племенито удружење, једино стручно удружење за пољску привреду, зато то удружење с правом може рачунати и на помоћ оних, који год могу и коме је стало до напретка тога друштва. Но у првом реду дужност је свакога српскога пчелара да он помогне ово друштво, а не би смело бити ни једнога српскога пчегара, који не би био члан ове задруге. Ово кажем зато, што је она помоћ, која се тражи од свакога члана незнатна а када се узме да сваки члан за чланарину коју плати има још и личне добити, која далеко више вреди од чланарине, онда је право чудо да има много немарних и неродољубивих српских пчелара (ако се овим именом и могу назвати) који неће да се упишу као чланови ове задруге. Ако их од тога задржава себичност, жалеће ону малу чланарину, коју би као дарекљиви родољуби дужни били одмах дати, чудо је да од те себичности баш не виде ту свој интерес који би та себичност требала да помогне. Сваки члан има права да се користи свима добрима, којима друштво располаже, добива лист, који му доноси поуке, имаће прилике да преко друштва што пре и што боље уновчи свој мед и восак, имаће прилике да слуша добра предавања, да види изложбе, које ће га уна-

** Ова ревност и заузимање г. Сергија Попића заслужује признање и хваду и у томе може послужити као пример многима. Г. Сергије Попић је члан одбора „Српске пчеларске задруге у Руми“ па се надамо да ће истом ревношћу и заузимањем настојавати уз остале одборнике да наша пчеларска задруга једном коракне у напред, да покаже живота. Ми смо у овом листу већ једном рекли да напредак друштва, и успех друштва највише стоји до одбора. Ако се чланови одбора у својим одборним седницама а и иначе буду заузимали за интересе овога младога друштва, ако буду настојавали да се друштво бројем чланова и материјално унапређује и ако буду пазили да се све у смислу друштвених правила тачно извршава тада ће ово друштво брзо одскочити и свој благотворан рад развити. Ми се тврдо уздамо да ће овако и бити, јер нам чланови одбора а особито неколицина својом ревношћу, озбиљним радом и својим положајем то обећавају.

предити у пчеларењу и т. д. Ово су све разлози који могу и из личног интереса многе подстаћи да се упишу у задругу.

И не само да би била дужност свакога пчелара да се сам упише као члан у ову пчеларску задругу, него би била родољубива дужност свакога да позива и друге па и имућне људе, који нису пчелари да се упишу и да помогну ово друштво. У сваком већем српском месту има читаоница где су обично сви свеснији грађани чланови. У те читаонице долазе свакојаки листови, српски и туђи, али највише политички. Каквих нема међу тима политичким листовима?! коме не служе?! Од себичности и ђефа уредникова до себичности и последњег припадника странке, коју заступа тај лист, често служе свакоме и свачему само не правом интересу народа па ти листови, који стају годишње пет пута толико колико један добар економски часопис, прекрилеше читаоничке столове, док само у две три читаонице можеш наћи „Српскога Пчелара“ и сличне часописе, који стају годишње 2—3 фор.

Колико их има који радо плаћају и помажу и такове листове који јавно убијају срећу и морал народни, а немају 2—3 фор. да помогну какво племенито удружење. Колико их је који просипају новац на безумне и штетне ствари, забаве и друштва, а не ће да види сиромаштво и потребу удружења која би била основом народног добра, благостања и напретка. Браћо пчелари! Неправда се велика чини Српској пчеларекој задрузи када је ни сами пчелари не ће онолико да помогну колико би морално обвезани били. Грехота ће бити а и срамота ако ово друштво не буде могло што пре бити оно што треба да је, ако не буде могло што пре испуњавати сврху ради које је покренуто. Браћо пчелари! Заузмимо се сви са примерном ревношћу да порасте број чланова, да се појача материјално стање овога удружења, како би што пре, што лакше и што боље вршило свој задатак.

Сваки пчелар треба да се прими за повереника „Српске пчеларске задруге у Руми“ у своме месту и за околину.

„Српска пчеларска задруга“ треба да нам пошаље имена свих до сада уписаних чланова и ми ћемо имена њихова штампати да се види ко је члан а ко није.

Одг. ур.

Књижевност.

Пчеларска библиотека свезак VII. Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама написао *Јован Живановић*. Карловици. Српска Манастирска Штампарија 1899. Цена 20 новч. — У нашој пчеларској књижевности имамо књига које поучавају како се пчелари са плетарама, имамо дела још више која упућују како се рационално пчелари са ђерзонкама, али нисмо имали дела које опширније изнаша начин како се може рационално пчеларити и са плетарама. То има-

мо ево сада у горе споменутој књижици. У тој књижици описан је рационалан начин пчеларења са плетарама највештијих и најпрактичнијих пчелара у свету а то су Линебуржани. И ако се овај начин пчеларења не да свуда у нашим крајевима сасвим применити него се да применити потпуно само у крајевима где је паша као у Линебургу (јесења) ипак нема пчелара и нема краја где се много што шта од овога начина не би могло применити. Које је стало до тога да пчеларство постане народном економијом као друге гране економије, тај неће бити противан ако се оно буде ширило и са плетарама. Шта више лакше је, са плетарама и раширити у простом народу пчеларење и пре ће се овако и одомаћити. Али ако нисмо противни пчеларењу са плетарама не можемо бити равнодушни ако се са плетарама ма како пчелари. И са плетарама треба паметно газдовати, и са плетарама се може паметније и боље пчеларити а може и обратно. Примери Линебуршког начина пчеларења са плетарама могу служити свакоме као углед, зато ова књижица злата вреди. Ја нећу о овој књижици више говорити него ћу рећи да са вредности њезине особито са практичне вредности треба да је сваки наш пчелар проучи, а како наш свет много пчелари са плетарама то би требало сваки ко год може, да настојава да ова књижица дође до руке свакоме пчелару и да се са оним што се у њој расправља упозна сваки пчелар.

Поред двадесетпетогодишњег вреднога и врло успешнога рада ево нас је г. Живановић и опет овим трудом задужио. Уверен сам да би му много милје текао овај посао да га је радио на молбу којегга неугога пчелара, јер ми је позната а и многима је позната његова готовост и услужност у таковоме случају као и његова радост када поучи онога који хоће да научи. Њега је изазвала на писање овога дела неучтивост, незнање тврдоглаво и упорно противљење истини новогга и неугога пчелара г. Јов. П. Јовановића из Србије, који је говорио да Линебуршки начин пчеларења ни у чему није напреднији од начина српских сељака и да Живановић понижава свој рођени народ кад тврди да је линебуршки начин пчеларења бољи од начина, којим пчеларе српски сељаци! Ево му дакле прилике да упозна линебуршки начин пчеларења и уједно ето му огледала да се види како се нагрдио када је онако писао против Живановића, у намери да га понизи а себе узвиси. Да је г. Живановић изабрао други начин да опровргава софизме, извртања и незнање споменутога господина, ја држим да би погрешно јер је г. Јов. П. Јовановић и сувише дао доказа да се с њиме не да полемисати и да му се не да доказати.

Г. Јовановић и још неки, који тако мисле и чине као и он учинили су велики грех што су због прекомерне тајштине разорили оно јединство, које би међу српским пчеларима требало да буде на корист и добро српскога народа „Слава же и честь и мирз всакомѣ дѣлающемѣ благоѣ.“

Завршујући поново препоручујем ову књижицу највише српских пчелара, а посебно свештеницима и другим ученицима проф. Жива-

новића, којима је морална дужност да и они друге учите и науче као што је њих Живановић, да ову књижицу растуре међу пчеларе у својим крајевима.

До сада је изашло седам свезака пчеларске библиотеке вољом, трудом и трошком оних који су издавали, али до сада је толико одзива било, да осим једног још свеска ове библиотеке који је у штампи и који се довршује, тешко да ће скоро још који угледати света.

Одговорни уредник.

Кратко упутство за обрезивање винограда подигнутих каламљеном лозом са 31 сликом у тексту израдио *К. Д. Г.* Београд. Штампано у државној штампарији краљевине Србије 1899. Цена 25 новч. — У овој се књижици говори о најглавнијој радњи виноградској о резању винограда. Карловчани су од вајкада пазили на ту најглавнију радњу виноградску на резање и они нијесу своје младе винограде, садове резали са странцима него са самијем Карловчанима, који су били познати као особито вјешти резачи и са те њихове вјештине називали су их *златарима* т. ј. који својом вјештином злате винограде. Из књижице, која је пред нама, види се да је резање винограда данас још колико тежи посао него што је кадгод био. Данас се не смију виногради резати на једно око као што се њекад резало него се морају резати на кондире т. ј. из више ока или на пруженице. А како се реже на кондире, то нам казује горња књижица, која је врло вјешто, лијепо, разговјетно и разумљиво написана, да је може сваки разумјети. Квко се реже на кондире, то се мора учити, а научиће се одмах сваки из ове књижице, у којој је тај посао тако јасно описан и многим сликама живо представљен. Искусством се дошло до тога да се данас мора резати на кондире или на пруженице, који хоће да има дуготрајан виноград и који не ће да му виноград не пропадне. Што се виноград мора резати на кондире или пруженице није дакле узрок само да добијемо тродупло више вина, него узрок је тому још што се искуством дошло до тога што се резањем на једно око тамани виноград. Ко дакле хоће да му виноград буде дуготрајан, тај *мора* свој виноград резати на кондире или на пруженице. А за резање на кондире треба већ више знања, до којег можемо доћи читајући ову врло лијепу и разумљиво написану књижицу. Ко реже свој виноград на једно око нека зна да не ће имати дуговјечан виноград. А зашто? Ево шта каже писац књижице: „Услед овога, придолазак сокова у онај део каламљенога чокота, што је над земљом, врло је јак, и, ако се чокоће орезује у главу, а ластари пре времена и јако скраћују, неће имати довољно лишћа и лозе, да прераде све оне сокове што их жиле шаљу, те ће наступити згужњавање сокова на спојном месту калема с подлогом, а ово је опет повод образовању *гука*, због којих многи каламљени чокот пре времена пропадне.“ Да не би то наступило, мора се резати на кондире или на пруженице. А да научиш како се рационално реже на кондире, ја ти читаоче препоручујем горњу књижицу из које ћеш брзо научити како треба радити при овом послу, јер

ту је књижицу написао човјек, који се особито разумијева у виноградарству и који је у томе стекао многа и велика искуства.

Гл. уредник.

Ишла је књига у Српској Штампарии у Загребу с натписом **Коњарство** написао А. К., коју препоручујемо и која се може добити у истој штампарии.

П а б и р ц и

Српско пољопривредно друштво у Биограду славило и ове године своју славу св. краља Милутина 30. октобра у своме дому до министарства финансија. Том приликом приредило је друштво изложбу воћа и пшенице. Лањске смо се године изненадили кад смо видјели оно дивно воће, каквога само Србија може имати и ми смо се увјерили какво благо лежи у воћу у Србији. Зацијело да није ни овогодишња изложба заостала за лањском.

У 10. броју „Hrvatske Psele“ има чланак с натписом „Зашто је пчеларство у сријемској жупанији најбоље напредовало?“ од М. Вохалскога. Да у свијемској жупанији од свијех других жупанија у Хрватској и Славонији најбоље напредује пчеларење наводи писац чланка да је прво добра паша за пчеле а друго „да сријемска жупанија стоји најбоље гледе пчеларства што се је у њој највише распространило рацијонално пчеларење. Раширење рацијоналног пчеларења унаприједило је у западном дијелу сријемске жупаније хрв. слав. пчеларско друштво у Осиеку са својом подружницом у Винковцима, које већ 20 година шири рацијонално пчеларење у народу, а од неколико година дјелује успјешно на пољу рацијоналног пчеларења и пчеларско друштво у Вуковару. У источном дијелу сријемске жупаније унапређује рацијонално пчеларење такођер већ 20* година врло уважени пчелар професор Живановић у Карловцима. Он не само што се и сам бави у велике рацијоналним пчеларењем, него уз то предаје пчеларство на православној богословији у Карловцима те тим начином шири рацијонално пчеларење у народу. То је разлог, да се у сријемској жупанији особито много православних свећеника бави рацијоналним пчеларењем.“

Котарски предстојник познати и особити пријатељ и љубитељ пчеларства Богдан Новаковић одредио је г. Ивана Каменара искуснога и вјештога старога пчелара за путника учитеља из пчеларства у котару назовачком. Ми желимо г. Каменару сваки напредак.

Скупштина њемачких и аустроугарских пчелара држаће се 1900. год. у Целовцу.

За вријеме свјетске изложбе у Паризу 1900. год. биће конгрес пчеларски, на који ће бити позвани најчувенији пчелари и сва пчеларска друштва француска и инострана. До сада су ушла у програм ова питања за расправљање: 1. Какве би се могле оиће наредбе донијети против куге пчелиње, како треба чувати пчеле од те бо-

* Марта мјесеца 1900. г. биће 25 година.

лести и како треба лијечити. 2. Кошница и оквир са међународног гледишта. Које су кошнице боље да ли оне, у којима саће удара сјечимце на лето или пљоштимце. 3. Каква су до сада стечена искуства о вентилацији кошница преко зиме.

На основу истраживања доказује се да се мед из млада саћа ако је у саћу и поклопљен био много дуже одржи у течном стању него мед у старом саћу у коме се више пута већ развијало легло. Из овога саћа истресен мед ако и није поклопљен био много се брже кристализује-

Птице које долазе у пчелињак те штету наносе грехота је убијати, него се могу на овај начин плашити: Задени у кромпир једно четири гушчја или кокошја пера, кроз кромпир провучи узину па га обеси тако да се непрестано љуља.

Одговори.

Г. Стево Ђурђевић — Питомача. Последње године биле су у многим крајевима рђаве, те су због слабе паше многи пчелари прошли као и ви. Тешите се надом, да ће пчеле коју годину добро прихватити али дотле трудите се да изучите пчеларство што боље. Тако ћете постићи велико задовољство за досадању жалост. Руже које мислите садити на свет и то пред пчелињаком не ће пчелама сметати. О. у.

Г. С. М. у М. — Ваш „Пчеларски дневник“ који сте тако вредно и пажљиво водили заслужује похвалу. Но због опширности не можемо га штампати. О. у.

Многима који нас питају зашто не добивају лист када су се претилатили одговарамо да ми редовно шаљемо свакоме који се претилатио. Ако су можда новац послали „Српској пчеларској задрузи“ то нека се на њу обрате. Могуће да је тамо заостало у чему год. *Администрација,*

Претилата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.“

Претилату за Србију прима Пчеларско-вођарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.